

Τὸ Θέλω.

Θίτσος Κοτοπούλη: Λυρικόν: Α. Λιδωρίκη: «Τὸ Ξύπνημα»—Ρεζ: Α. Σαβουάρ: «Μπανκέ»—Θίτσος—Θέατρον Ἀνδρεάδη: Τζ. Μπάρρυ: «Αὐτὸ ποὺ ξέρει κάθε γυναίκα».

Ἐκ τῶν πρῶτων συμπαθητικῶν νέων δραματικῶν συγγραφεῖς μας εἶναι ὁ κ. Α. Λιδωρίκης. Εἶναι ἄνθρωπος μελετηρὸς, ποὺ τὰ προβλήματα τῆς ζωῆς τὸν ἀπασχολοῦν, ἀκούζοντας τὴ σκέψη του, εὐρύνοντας τὸν πνευματικὸν του ὀρίζοντα. Εἶναι ἴσως ἀπὸ τοὺς λίγους πνευματικῶν ἐργάτες ποὺ προσπαθοῦν νὰ δώσουν μιὰν ἀπόκρισιν εἰς τὰ σύγχρονα ἀνησυχίαι μας, ποὺ θέλει νὰ ἐμβαθύνει καὶ νὰ παρουσιάσῃ μὲ θεατρικὴ μορφή τὰς ἰδέας του. Ἔχει μιὰ σπάνιαν εὐγένεια ψυχῆς ὁ κ. Λιδωρίκης καὶ ὁ πολιτισμὸς του ὡς πνευματικῶν ἀνθρώπων διαφάνεται εἰς τὰς προθέσεις του. Πρὸ παντὸς ἔχει ταλέντο καὶ ξέρει νὰ στήσῃ εἰς τὴν σκηνὴν ἀνθρώπους ζωντανούς, ποὺ θὰ κέρδιζαν ἴσως περισσότερον γὰρ τὴν κατανόησίν τοις ἀπὸ τὸ πολὺ κοινόν, ἂν δὲν ἀνήκον κ' ἂν δὲν δροῦσαν μέσα εἰς συμβολικὰ πλαίσια. Ὁ κ. Λιδωρίκης ταξιδεύει μέσα σ' ἕναν κόσμο ποὺ κυμαίνεται μεταξὺ πραγματικότητος καὶ οὐρανοῦ καὶ συχνὰ τὸ ὄνειρον δημιουργεῖ καταστάσεις ποὺ ἐκμηδενίζουν τὴν πραγματικότητα εἰς βάρος τῆς ὅλης πλαστικῆς μορφῆς. Δὲν ἀποκρύπτουμε διὸ ἢ συνύφανση τῶν δυῶν αὐτῶν παραγόντων εἶναι ἐγχείρημα δύσκολον, ἀλλ' ὁ κ. Λιδωρίκης εἶναι τόσο πρῶτον ἀξιόπαινος ἀφοῦ κατορθώνει νὰ χαρίσῃ εἰς πολλὰ σημεῖα τοῦ νέου τοῦ ἔργου ἔντονη συγκίνηση.

Κατηγοροῦσαν τὸ συγγραφέα ὅτι ἡ ἰδέα ποὺ συνέλαβε δὲν ἦταν πρωτότυπη. Ἡ κατηγορία δείχνει τὴν ἀφέλεια τῶν ἐπικριτῶν. Δὲν ὑπάρχουν ἰδέαι πρωτότυποι, κ' ἂν ὑπάρχουν αὐτὸ δὲν εἶναι τὸ οὐσιώδες σ' ἕνα ἔργον. Ἐκεῖνο ποὺ προέχει σ' ἕνα δημιουργὸν εἶναι ὁ τρόπος τῆς ἐκφρασεως καὶ ὁ τρόπος αὐτὸς δείχνει τὸν ἐσωτερικὸν κόσμον κάθε σκεπτομένου ἀνθρώπου. Ὁ ἐσωτερικὸς κόσμος τοῦ κ. Λιδωρίκη εἶναι πλούσιος καὶ ποτὲ ὁ νέος αὐτὸς συγγραφεὺς δὲν ἔκανε παραχωρήσεις εἰς τὸ κοινόν. Προσπάθησε νὰ τὸ ἀνεβάσῃ πνευματικὰ. Τί φταίει ἂν τὸ κοινόν δὲ μπορεῖ νὰ τὸ ἀκολουθήσῃ; Δυστυχῶς δὲ καὶ πολλοὶ ἀπὸ τοὺς κριτικούς μας δὲν μποροῦν νὰ φθάσουν εἰς τὸ πνευματικόν του ἐπίπεδον. Καὶ διαβάσαμε, ὁμολογοῦμε, φαιδρότατα πράγματα, μωρίες καὶ ἀσυναρτησίαι, γὰρ τὸν ἀπλούστατον λόγον ὅτι οἱ διάφοροι αὐτοὶ ἐπικριταὶ δὲν ἔσκυψαν ποτὲ τοὺς σ' ἕνα πρόβλημα γὰρ νὰ σκεφθοῦν, δὲν δοκίμασαν ποτὲ

καμμιάν άνησυχία. Έκπρόσωποι τής μέσης άστικής τάξης, παρέμειναν μικροαστοί και στή σκέψη τους. Άμόρφωτοι κατά βάθος οι περισσότεροι ξενίστηκαν από πράγματα που θάπρεπε τό μυαλουδάκι τους νά τά είχε χωνέψει. Άλλά είπαμε, δεν έχουν—έκτός από κάποιες εξαιρέσεις—νά επιδείξουν τίποτ' άλλο από τήν προσωπική τους έμπάθεια κι' από τήν πνευματική τους στειρότητα. Ποιό είναι τό έργο τους; Ή μήπως θεωρούν έργο τά άκατανόητα άρθρα τους, έπειδή έτυχε νάχουν στή διάθεσή τους μιá στήλη; Είναι φαιδρό, άποκαρδιωτικό τό θέαμα τών άνθρώπων αυτών. Κάποτε όμως θά επανέλθουμε πλατύτερα στο ζήτημα τής θεατρικής κριτικής. Άν τό έργο του κ. Λιδωρίκη είχε παιχθεί σ' εύρωπαϊκό θέατρο, όταν θάκλεινε ή αύλαία στήν τελευταία πράξη, οι έπευφημίες θά ήταν άτελείωτες. Άλλά πώς νά συμβεί αυτό άφού οι περισσότεροι δεν κατάλαβαν τό βαθύτερο νόημα;

Ή ήρωίδα του έργου, ή Μάρω, ή παραστρατημένη, που κατά βάθος έμεινε άγνή και γυρεύει τήν άπολύτρωσή της από τό παρελθόν της, ζει από καιρό με τό όνειρο τής άπολύτρωσης αυτής. Ή φυγή από τά περασμένα βρίσκεται μέσα στο ύποσυνείδητό της. Αυτός είναι ό κρυφός της πόθος και ό πόθος αυτός θά βρει τήν πραγματοποίησή του στήν άγάπη, στόν άμόλυντο έρωτα. Είναι τό άλλο «έγώ» της, όπως τό φαντάζεται κι' όπως θάθελε νά τό ζήσει. Είναι ό διχασμός τής προσωπικότητας κι' ό διχασμός αυτός είναι όλο της τό όνειρο. Ό κ. Λιδωρίκης μάς παρουσίασε μιá γυναίκα στο έργο του που ποθεί τόν έξαγνισμό της. Θά μπορούσε νά μάς παρουσιάσει κι' έναν άντρα που νά ποθεί τόν έξαγνισμό του. Τό έργο θά είχε τήν ίδια ανθρώπινη σημασία. Αυτό τό άπλό πράγμα πολλοί έπικριτάι του δεν τό κατάλαβαν. Ή Μάρω συμβολίζει τήν ανάγκη που νοιώθει ό άνθρωπος νά λυτρωθεί από τό παρελθόν του, **όποιόδήποτε κι' άν είναι τό παρελθόν αυτό.** Άλλά τό παρελθόν μάς άκολουθεί σάν έφιάλης. Είναι μέσα στο ύποσυνείδητό μας και τό παρελθόν αυτό μάς οδηγεί αναπόφευκτα στήν καταστροφή. Μέσα μας παλεύουν ή Ιδέα του Καλού και του Κακού. Ή προσωπικότης μας διχάζεται και τόν διχασμό αυτόν θέλησε νά δώσει ό κ. Λιδωρίκης. Μά άν οι έπικριτάι του συγγραφέα είχαν διαβάσει και μελετήσει τόν Ντοστογιέφσκυ, δε θά τους φαινόταν παράξενη ή συνύφανση του όνειρου και τής πραγματικότητας. Τό ήθογραφικό πλαίσιο, όπως όρθά έγραψε ό κ. Λιδωρίκης, ήταν πρόσχημα. Ή πρόθεσή του ήταν βαθύτερη. Τη βαθύτερη τούτη πρόθεση δεν τήν κατάλαβαν οι γράψαντες τόσες μωρίες! Κι' ό τύπος του Ίσκιερού ήταν άπαραίτητος.

Ό κ. Λιδωρίκης έγραψε ένα περίφημο έργο, ρωμαλέο σέ σκέψη και θεατρικότητα. Έργο που τόν τιμά και που προοιωνίζει τό μέλλον του εύρύτατο. Έχω ύπ' όψη μου, από άνάγνωση, και τό «Φυλάκιο 14» που δεν διστάζω νά τό χαρακτηρίσω άριστούργημα. Άς προχωρήσει θαρραλέα στόν ώραίο δρόμο του, άδιαφορώντας άν γύρω του κάποιος βάτραχοι κοάζουν. Τό «Ξύπνημα» παίχτηκε άπ' όλους περίφημα, ιδιαίτερα από τόν κ. Λογοθετίδη, τόν κ. Γιαννίδη, τόν κ. Κ. Μουσούρη, τήν κ. Χαλκούση, τούς κ. κ. Λαιμό, Διανέλλο, Ζερβό και γενικά τούς άλλους ήθοποιούς που λάβανε μέρος. Άποκάλυψη και ήρωίδα τής βραδυάς στάθηκε ή κ. Ρίτα Μυράτ. Κατανόησε τό δύσκολο ρόλο της και με τή βαθύτατα ανθρώπινη έρμηνεία της σκόρπισε τήν άνώτερη καλλιτεχνική συγκίνηση. Ήταν ύπέροχη.